

Het verhaal van

Molens in Roosendaal en de kerkdorpen

Tongerlohuys / Historisch Informatiepunt Roosendaal

Roosendaal

Molens in Roosendaal en de kerkdorpen

Molens hebben een belangrijke rol gespeeld in het leven van onze voorouders. Molens werden ingezet om wateroverlast te bestrijden, graan te malen en hout te verzagen. Kortom, Nederland bewoonbaar te maken. In die dagen was het ambacht van molenaar geen romantisch beroep. Het was hard werken geblazen. Alles aan de molen getuigt van zijn verbondenheid met de twee oerelementen wind en water.

1200

De eerste windmolens in Nederland werden gebouwd omstreeks het jaar 1200. Dit waren waarschijnlijk korenmolens. Het malen van granen is zo oud als de mensheid zelf. In de oudheid maalde men tussen twee stenen die door menselijke kracht werden bewogen. Later werden daar dieren voor ingezet, zoals een paard (ros), ezel, koe en buffel en tenslotte de natuurkrachten water en wind. Na de Middeleeuwen zette men molens voor steeds meer doeleinden in. Zo waren er pelmolens (voor het pellen van rijst en gort), snuifmolens (snuiftabak), papiermolens, cacaomolens, mosterdmolens en oliemolens. Op grote schaal werden er molens voor industriële doeleinden gebruikt.

1850

Omstreeks 1850 waren er naar schatting zo'n tienduizend windmolens in Nederland in bedrijf. Na 1850 liep het aantal molens terug tot nog geen tien procent van het oorspronkelijke aantal. Met de uitvinding van de stoommachine werd het einde van de molens ingeluid. Ook de Tweede Wereldoorlog heeft zijn sporen nagelaten.

Gelukkig is er een kentering gaande. Op dit moment worden de overgebleven molens gekoesterd. Veel molens worden gerestaureerd en opengesteld, zodat het publiek ze kan bewonderen. Bovendien worden er zelfs nieuwe molens gebouwd.

De molenaar

Korenmolenaar werd je niet zomaar, het beroep ging over van vader op zoon. Het ambacht vereiste nogal wat specialistische kennis, die de molenaar verwierf door jarenlange praktijk. De molen werd vaak gepacht en de molenaar werd bijgestaan door één of twee knechten.

Naast het malen van graan vervulde de molenaar veel andere taken. Zo behoorde ook het onderhouden van de molen tot zijn werkzaamheden. Dit hield onder meer in dat hij de diverse onderdelen insmeerde met reuzel, wonderolie, bijenwas, grafiet en groene zeep. In de minder drukke perioden, vooral in de zomermaanden, kwamen de reparatiewerkzaamheden aan de beurt. De zeilen werden geprepareerd en geolied om de winterse kou en regen te kunnen trotseren. De molen werd geteerd, geverfd en gewit. Spieën werden aangedreven en kapotte vloeren gerepareerd. De molenaar moest dus ook een kundig timmerman zijn.

De molenaar deed zoveel mogelijk zelf. Alleen voor grote herstelwerkzaamheden werd een molenmaker ingeschakeld. Een regelmatig terugkerend karwei was het scherpen van de stenen (ook wel het billen genoemd), dat wil zeggen het in de juiste vorm brengen van de uitslagen en kerven van de steen. Bij een normale productie geschiedde het scherpen eens in de twee à drie weken. Het was een tamelijk intensief werk, en kostte, afhankelijk van de conditie van de steen, een half tot een heel etmaal. In veel gevallen hield de molenaar zich bezig met meerdere activiteiten. Hij bestierde een herberg, had een winkeltje, bezat een stukje grond of hield vee. De molenaar verwerkte graan voor de plaatselijke bakkers, meelwinkeliers en boeren uit de naaste omgeving.

De korenmolenaar was in veel streken een burger met aanzien. Toch spraken mensen ook kwaad over hem. Het maalloon werd soms in natura uitbetaald, op elke zak gemalen meel hield de molenaar een gedeelte achter als maalloon. Dit gebeurde met een speciale maat of schep. De molenaar schepte wel eens te diep, zodat zijn mouw ook nog extra meel meenam. Het volgende versje illustreert dit:

*Mulder, mulder korendief
Grote zakken heeft hij lief
De kleintjes wil hij niet malen
Daar kan hij niet genoeg uit halen*

De molenmaker

Het vak molenmaker is een eeuwenoud ambacht. De molenmaker moest over een groot vakmanschap en veel technische kennis beschikken. In de vrijheid van Roosendaal waren er maar weinig. Er was te weinig emplooi. Meestal voerde de plaatselijke timmerman de reparaties uit. Alleen voor grotere herstelwerkzaamheden, zoals het vervangen van de stander, werd de molenmaker ingeschakeld.

1718

Na het oorlogsgeweld in de zestiende en zeventiende eeuw was er echter volop werk voor de molenmakers. Een van de molenmakers die zich in 1718 in Roosendaal vestigde, was Balthasar van Ouwenis. Hij had werk in de hele regio. Zo herstelde hij de molen in Fijnaart voor negen guldens en negen stuivers en voerde hij reparatiewerkzaamheden uit op molens in Hoogerheide, Gastel, Halsteren, Zegge en Oudenbosch. De familie Van Ouwenis behoorde tot de goeude burgerij in Roosendaal. De familie bezat een molenmakerswinkel met woonhuis op de Markt.

Roosendaal

In Roosendaal en de kerkdorpen stonden in vroeger tijden windmolens, een watermolen en rosmolens. Er zijn enkele molens behouden gebleven met name windmolens. In de huidige gemeente Roosendaal hebben tien windmolens gestaan, één watermolen en misschien wel éénentwintig door dieren aangedreven molens. Meestal waren dat paarden: rosmolens.

Van de windmolens zijn er op dit moment nog vier intact, namelijk de standermolen 'De Hoop', nu staande in de wijk Kroeven, de ronde stenen stellingmolen 'De Twee Gebroeders' aan de Amerikalaan, de belt- of bergmolen 'De Arend' in Wouw en de belt- of bergmolen te Nispen, tegenwoordig ook wel 'De molen van Aerden' genoemd.

Verdwenen Roosendaalse molens hebben hun sporen achtergelaten in straatnamen zoals de Molenstraat, de Watermolenstraat en Oliemolen.

Rosmolens van Roosendaal

Het voert te ver om alle verdwenen rosmolens hier te behandelen.

Roosendaal was een lintdorp en de meeste rosmolens waren langs de linten te vinden, zoals de Kade, de Markt, de Varkensmarkt (nu Bloemenmarkt), de Molenstraat, Kalsdonksestraat en de Achterstraat (nu Raadhuisstraat). Zo stond één rosmolen nabij de watermolen, die langs de Molenbeek heeft gestaan. De Watermolenstraat verwijst naar deze watermolen; die rosmolen is veel eerder verdwenen.

Ook Oliemolen verwijst naar een rosmolen die daar vroeger heeft bestaan en op een kaart uit 1902 wordt een steegje 'Oliemolengang' genoemd.

1902

Dat hier een oliemolen heeft gestaan blijkt uit een schuldbekentenis van de eigenaresse Maria Anthonissen Stouters. In die schuldbekentenis worden een huis, een smoutmolen (oliemolen), hof en erf als verzekering beschreven voor die schuld van 1000 gulden. Tot het eind van de zeventiende eeuw heeft hier een ros-oliemolen gestaan.

Op de Markt, op de plaats waar nu de bibliotheek is gevestigd, stond een rosmolen.

De drie oudste verdwenen molens van Roosendaal

1500

De drie oudste en niet meer bestaande molens van Roosendaal zijn de Kalsdonkse molen, de Watermolen en de molen op de Molenberg. Ze bestonden alle drie al omstreeks 1500 en waren eigendom van Adriaan van Reymerswale en François Heeren Jan Peterssoon. De molens werden verpacht. De molens maalden graan, boekweit, gerst en eikenschors. De schors werd gebruikt door leerlooiers, terwijl de gerst vooral naar bierbrouwers ging.

Op de kaart uit 1818, gebaseerd op de kaart van Adan uit 1769, zijn de molen 'op de Molenberg' en de Kalsdonkse molen aangegeven.

Molen op de Molenberg

De molen op de Molenberg, ook wel Kademolen of de molen van de Kleine Turfberg genoemd, was een halfgesloten standerdmolen. Het was een schorsmolen, gebruikt om eikenschors te malen. Na toevoeging van water werd het product gebruikt voor de leerlooierij. De molen bestond uit een houten bovenhuis dat draaibaar was om een zware verticale ronde eikenboom, de standerd. De Kademolen werd rond 1501 gesticht door Claes van Reymerswale. Op 1 april 1501 verkocht hij 'de heerlycke rechten van drie pond en daar beneden' aan heer Engelbrecht Graaf van Nassau. Als tegenprestatie mocht hij een molen oprichten aan de Kade. De Kademolen heeft tot 1775 aan Claes van Reymerswale en zijn nakomelingen toebehoord. In 1874 werd de molen gesloopt. De molen moest wijken voor de oprukkende bebouwing zoals het station en de paterskerk. De laatste eigenaar, Lambertus de Wijs, liet ter vervanging een ronde stenen molen aan de Wouwseweg bouwen, De Twee Gebroeders. In 1872 was deze al gereed, de molen voldeed aan alle eisen.

1501

1775

1874

Kalsdonkse molen

Ook de Kalsdonkse molen was een standerdmolen, maar dan van een gesloten type. De molen had een Vlaamse kap en was zowel koren- als schorsmolen. Hij stond aan de Kalsdonksestraat, ongeveer op de plaats waar Charitas en nu verpleeghuis Wiekendaal is gevestigd. De molenaar had gemiddeld drie knechten in dienst. Een krantenbericht uit 1905 maakt melding van het feit dat er brand was uitgebroken in de molen: 'Honderden mensen stroomden derwaarts om nog een laatste blik te werpen op dit thans door vuur verteerde stuk oud-Roosendaal. Want dat was hij die oude, verweerde molen, die reeds zoovele geslachten had zien komen en gaan'.

1905

Nadat de standerdmolen op Kalsdonk was afgebrand, diende de laatste eigenaar Marinus van Broekhoven een plan in om een nieuwe standerdmolen te bouwen; dit plan is echter nooit uitgevoerd.

De watermolen op de Molenbeek

Dat er een watermolen was in Roosendaal was bijzonder. Er stonden slechts een paar andere door water aangedreven molens in West-Brabant. Zo waren er watermolens in Bergen op Zoom (dit betrof een getijdenmolen), Zundert en Rijsbergen. Ze waren echter al voor 1900 allemaal

verdwenen. Alleen de getijdenmolen van Bergen op Zoom is bewaard gebleven. Het gebouw is gerestaureerd, maar er is geen nieuw waterrad aangebracht en de molen kan dus niet meer functioneren.

De Roosendaalse molen, in de volksmond ook wel 'de watermolen' genoemd, is waarschijnlijk rond de twaalfde eeuw gebouwd en behoort tot de oudste van Noord-Brabant. Rond 1157 werd Nispen als Nispa genoemd in de oorkonden van de Abdij van Tongerlo. In 1164 nam paus Victor IV de bezittingen van de abdi van Tongerlo onder zijn bescherming. Al deze bezittingen werden benoemd en beschreven. Dat een molen met twee graanschuren deel uitmaakte van de goederen, wijst erop dat dit een watermolen moet zijn geweest.

Immers, uit die tijd zijn er geen vermeldingen van windmolens in West-Brabant bekend. Bovendien stroomde tussen Nispen en Roosendaal de Molenbeek. Roosendaal bestond overigens nog niet, pas in 1268 wordt er voor het eerst melding gemaakt van Roosendaal.

De watermolen werd in 1834 omschreven als 'een korenmolen staande op Hulsdonk onder Roosendaal': hij stond bij de beek waar nu de kinderboerderij staat. De molen had een stenen huis en werd aangedreven door een waterrad met een doorsnede van zes meter. Voor het rad lag een grote stuwvijver, waar water werd opgespaard voor droge tijden.

Omstreeks 1933 besloot de eigenaar om met de motor verder te malen, het waterrad verdween. Tijdens de oorlog werd de brug naast de molen opgeblazen door zowel de Engelsen als de Duitsers. Het puin van de brug kwam op de molen terecht. Dat was het einde van de molen. De laatste restanten verdwenen in de jaren zestig.

1157

1268

1834

1933

2004

In 2004 brandde het voormalige woonhuis, dat in 1967 verbouwd was, af en in 2014 werd op dit perceel een nieuw huis gebouwd.

De Twee Gebroeders

Omdat de molen op de Molenberg of Kademolen moest wijken voor de oprukkende bebouwing van Roosendaal, liet de laatste eigenaar van deze molen, Lambertus de Wijs, ter vervanging een ronde stenen stellingmolen bouwen: de Twee Gebroeders.

De molen stond aan de Wouwseweg, de verbinding van Roosendaal naar Wouw en Bergen op Zoom. Op de foto uit 1900 was de Wouwseweg nog een zandweg. Later is het adres van de molen Amerikalaan 10 geworden

In 1874 werd er een molenaarshuis bijgebouwd en in 1880 kwam er een stoomschorsmolen bij. De nieuwe molen was een stellingmolen. Dit is een molen met een houten stelling of balie. Stellingmolens zijn de hoogste molens in ons land. In de oorlog raakte de molen zwaar beschadigd, maar na herstelwerkzaamheden kon in 1947 alweer gemalen worden. De molen raakte vervolgens in verval. De vogels hadden er vrij spel en regenwater tastte het bouwwerk steeds verder aan. In 1982 werd begonnen met de restauratie. Hierbij vonden de molenmakers in de vang enkele granaatscherven uit de Tweede Wereldoorlog. De restauratie kostte in totaal 440.000 gulden.

1990

1984

In 1984 vond de officiële opening van de gerestaureerde molen plaats. De Twee Gebroeders is op zaterdagen nog steeds in werking te zien.

De Hoop

De derde standerdmolen in Roosendaal is korenmolen De Hoop. Deze molen is niet alleen van aanzienlijke ouderdom, maar kan ook reislustig worden genoemd. Maar liefst viermaal is van een verplaatsing sprake.

1684

Waarschijnlijk kort na 1684 is de molen gebouwd in Schaarbeek nabij Brussel. Na een eerste verplaatsing binnen Schaarbeek in 1783 wordt de molen in 1883 overgebracht naar Merksem ter vervanging van een omgewaaid exemplaar. Molenaar Petrus Schrauwen uit Rijsbergen koopt in 1896 de Merksemse molen, die hij naar Roosendaal aan de Bredaseweg overbrengt.

1896

1874

1982

Daar oefenen hij en later zijn zonen het molenbedrijf uit. Uiteindelijk komt in 1966/1967 de molen terecht op de huidige locatie in woonwijk De Kroeven nabij de Willem Elsschotlaan en de Pattontunnel.

1966

Wouw

Staat er tegenwoordig nog maar één molen in Wouw, De Arend aan de Akkerstraat, vroeger waren dat er twee. De Wouwse molen, ook wel Oost- of Veldschemolen genoemd, stond in het oosten van Wouw, bij de Spellestraat, de oude weg naar Roosendaal, en vlakbij de toenmalige grens met Roosendaal.

De Oostmolen

De Oostmolen stond op de grens van de gemeenten Wouw en Roosendaal. Het was een standerdmolen, zoals ook op de kaart is getekend. De eerste vermelding van deze molen is terug te vinden in 1289, als de heer van Breda het molenrecht van de heer van Bergen op Zoom garandeert.

De markies van Bergen op Zoom bezat vele heerlijkheidsrechten zoals het bodemgeld, het horskoren, de accijnzen en het molenrecht. Het molenrecht werkte twee kanten op: enerzijds kon de markies verhinderen dat anderen een molen oprichtten, anderzijds kon hij inwoners verplichten

om hun graan op zijn molen te laten malen. Zo'n molen werd dan ook een ban- of een dwangmolen genoemd.

Tot de bezittingen van de heer, later markies, behoorden kastelen, tienden, hoeven en molens. In Wouw had hij twee windmolens in eigendom. Alle ingezetenen van Wouw waren verplicht om hun graan op deze molens te laten malen. Wanneer iemand het banrecht overtrad, was de straf hoog. Zo moest Willem Classen, inwoner van Fijnaart, maar liefst honderd gulden boete aan de markies betalen toen hij de regels overtrad.

1544

Het maalloon dat de molenaar ontving, bedroeg 1/16 van het gemalen graan. Van elke zak meel mocht hij 1/16 deel houden. Tot aan 1544 werd de molen steeds voor een jaar verpacht, daarna bedroeg de termijn drie jaar.

De Wouwse molen ging tot in de twintigste eeuw mee, maar raakte hoe langer hoe meer in verval.

1912

In 1912 kwam de molen in handen van Cornelis Jacobus Coppens, van beroep landbouwer. Hij plaatste in 1921 een advertentie in 'De Grondwet', waarin hij de oude windstandaardmolen aanbood 'om te sloopen'. Het jaar daarop werd de molen inderdaad afgebroken.

1289

De Westmolen, later de Arend

In de eerste vermelding van Wouwse molens in 1289 is ook sprake van een 'Westmolen' die op de molenberg in de Ackers stond. Dit is overigens niet De Arend aan de Akkerstraat, de enige molen die behouden is gebleven. De 'Westmolen', eveneens een standerdmolen, brandde in 1583 af en werd eeuwenlang niet meer opgebouwd. De '1e Arend' werd gebouwd op dezelfde plaats waar 228 jaar daarvoor de Westmolen afbrandde. In 1811 kreeg Pierre Aerden, bakker uit Essen, toestemming om op de Oude Molenberg een stenen molen te bouwen. Het werd nu een belt- of bergmolen. Een belt- of bergmolen bestaat uit een ronde stenen romp waar omheen een ongeveer drie meter hoge berg is opgeworpen, die dient om beter de wind te vangen, de zeilen voor de wieken te leggen, de molen te kruien (draaien in de richting van de wind) en de vang (rem) te bedienen.

De molen was ingericht om zowel koren als schors te malen. Tot aan de Eerste Wereldoorlog werd nog schors gemalen. De molen werd regelmatig getroffen door onheil. Zo brandde de molen op 21 oktober 1824 af. Op 2 april 1825 vroegen de eigenaars, de familie Aerden, toestemming om een oven te mogen bouwen voor het bakken van nieuwe stenen voor een nieuwe molen. Die toestemming werd verleend op 7 mei 1825 en zo werd de '2e Arend' gebouwd. In 1898 kwam door een storm het hele wiekenkruis naar beneden. In 1914 kwam de molen in het bezit van Jacobus Potters, die de molen kort daarna overdroeg aan zijn zoon. Eind vorige eeuw is De Arend gerestaureerd.

1289

1583

1824

1914

2012

In april 2012 kreeg de Stichting Wouwse Molen de Arend in erfpacht. De stichting beijvert zich sterk voor het herstel van de hele molen. De molen draait nog steeds en is te bezichtigen.

Heerle en Moerstraten

1803

In 1803 vroegen de inwoners van de gemeente Wouw het bestuur van Brabant om één of twee molens bij te mogen bouwen. Pas zeven jaar later werd goedkeuring verleend voor het bouwen van een stenen bergmolen en een houten standerdmolen. In 1810 kreeg monsieur Schriecx van Cauwelaar, die ook eigenaar was van de ronde stenen stellingmolen aan de Geerkade te Leur, toestemming om een windmolen te bouwen in het gehucht Heerle. Deze molen bleef ruim zestig jaar in Heerle staan, maar ving door de uitbreiding van het dorp te weinig wind. In 1882 werd de molen verplaatst naar Moerstraten.

1882

1944

De molen kwam nu staan aan het eind van het pad, dat in de volksmond nog steeds 'het Meulenbaantje' heet. Tijdens de bevrijding van Moerstraten in 1944 werd de molen echter onherstelbaar beschadigd.

Wouwse Plantage

Wouwse Plantage had de jongste molen van alle kerkdorpen. In 1876 kocht Johannes Adriaansz. van Tilburg een stuk grond. Op 22 april 1876 kreeg hij toestemming van baron De Caters 'tot oprigting van een windgraan- en schorsmolen'. Delen van de nieuw te bouwen molen waren afkomstig van een gesloopte molen uit de omgeving van Zwijndrecht. De molen was een belt- of bergmolen en bleef in het bezit van de familie, maar raakte steeds meer in verval. In 1939 had het wiekenkruis nog maar één roede, de molen maalde op halve kracht. De oorlog beslechtte het lot van de molen: het puin werd enkele jaren later geruimd.

Nispen

1830 In 1830 verleenden Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant toestemming voor het bouwen van een windmolen voor het malen van koren. Door de Belgische opstand duurde het nog twintig jaar voordat de beltmolen er ook daadwerkelijk kwam. Twee jaar eerder kocht J. van de Wijngaert voor de bouw van de molen een stuk land van de familie Hellemons. Al in 1854 verkocht hij zijn molen inclusief molenaarshuis, erf en bouwland voor zesduizend gulden aan Johannes Aerden uit Wouw. De familie Aerden bleef 160 jaar eigenaar van de molen tot de laatste molenaar Louis Aerden op 5 april 2015 overleed. De molen heeft voor zover bekend nooit een officiële naam gehad, maar wordt tegenwoordig vaak aangeduid als de Molen van Aerden.

1936 In 1936 werden de roeden door molenmaker Van Riet uit Goes voorzien van het door hemzelf ontwikkelde wieksysteem. Dit systeem bestaat uit een stroomlijnneus en scharnierende kleppen, die het traditionele hekwerk met zeilen vervangen. Deze molen is de enige molen in Nederland met op beide roeden het Van Riet-wieksysteem.

1944 Tijdens de Tweede Wereldoorlog liep de molen scheuren op in de romp als gevolg van granaatinslagen tijdens de gevechten rond Nispen in 1944. In januari 1951 werd voor het laatst op windkracht gemalen. Daarna begon de molen langzaam in verval te raken. Nadat de gemeente de molen in 1975 had gekocht, werd in 1978 en 1979 de molen uitgebreid gerestaureerd, gevolgd door nog een opknapbeurt in 1994. De molen aan de Dorpsstraat is het enige Rijksmonument dat Nispen rijk is.

1994

Meer informatie over molens

Stichting Levende Molens Nederland/ Centrum voor Molinologie
<http://users.skynet.be/molencentrum>

Vereniging De Hollandsche Molen
<http://www.molens.nl>

<https://www.molendatabase.org>
<https://www.allmolens.nl/>

Meer informatie over molens

De Arend, Akkerstraat 11, 4724 SX Wouw
Elke dinsdag en zaterdag van 10:00 tot 16:00 uur is de molen geopend. Op andere dagen alleen als de blauwe wimpel uithangt. En uiteraard op afspraak.
<http://www.wouwsemolendearend.nl/>

De Twee Gebroeders, Amerikalaan 10C, 4703 AC Roosendaal
Geopend op zaterdag 13.30 - 17.00 uur. En op afspraak. (0165 - 301453)

De Hoop, Willem Elsschotlaan 41, 4707 GA Roosendaal.
Geopend op zondag 14.00 - 17.30 uur. En op afspraak. (0165 - 301453)

Geraadpleegde literatuur

Goyarts, C.B., 'Roosendaal 150 jaar geleden', De Vrijheijt van Rosendale 33 (1998), 26-27.

Lemmens, J. 'De Kalsdonkse molens', Tijdschrift Heemkundekring Roosendaal en Nispen, 1 (1980), 13-14.

Lintsen, H., 'Molenbedrijf en meelfabriek in Nederland in de negentiende eeuw', ('s-Gravenhage, 1989)

Loos, H.P.J. en Meesters, A.H.P.M. 'Molens in West-Brabant in oude ansichten'.

Meesters, T., 'De molens van Roosendaal en Nispen', Tijdschrift Heemkundekring Roosendaal en Nispen, 2 (1981), 15-17.

Meesters, A.H.P.M., 'Molens van Roosendaal en Nispen 2', Tijdschrift Heemkundekring Roosendaal en Nispen 3, (1982), 9-16.

Meesters, A.H.P.M. en Loos, H.P.J. 'De Wouwse molens en hun molenaars', De Vierschaer Wouw, 1, (1983), nr. 3, 3-38.

Meesters, A.H.P.M., 'Een Roosendaalse molenaar', Tijdschrift Heemkundekring Roosendaal en Nispen, 4 (1983), 18-25.

Meesters, A.H.P.M., 'De molen 'De twee gebroeders', Tijdschrift Heemkundekring Roosendaal en Nispen, 7 (1985), 20-29.

Meesters, T., 'De bouw van standerdmolen 'De Hoop' in 1897', De Vrijheijt van Rosendale, 57 (2010), 9-14.

Meesters, T., 'De molen van Wouwse Plantage', De Meule, 97 (2018).

Meesters, T., 'West-Brabantse dierenmolens: Roosendaal', De Meule, 87 (2015)

Hermans, R., 'De Wouwse molens', De Vierschaer Wouw, 8 (1990), nr. 3-4, 60-71.

Uijtdewilligen, C.M.A.J., 'Een molen en haar molenaars', Jaarboek De Heerlijkheid Nispen (1998), 112-130.

Verpaalen, J., 'Molens, verleden en toekomst' (Roosendaal, 1980)

Fotoverantwoording

De foto's zijn afkomstig uit de collecties van het West-Brabants Archief, stichting De Ghulden Roos, Heemkundekring De Vrijheijt van Rosendale en het Brabants Historisch Informatie Centrum ('s-Hertogenbosch). Foto's van de verdwenen watermolen van Roosendaal zijn beschikbaar gesteld door Rob van der Heijden en John Verpaalen. Fotografen en uitgevers zijn: D. de Boer, J.C. Bosch, E. Hillemans, J. Laurijssen (Wouw), M.D. van Leeuwen, J. Schijven, Verhoeven (Nispen), A.T.H. Wagenaar.

Colofon

Erfgoedcentrum Tongerlohuys, 2020.
Herziene uitgave van versie uit 2005,
Gemeentearchief Roosendaal.

Samenstelling

N. de Boer, J. Hopstaken en Th. J. de Munnik

Opmaak

Sterke Zaak

Plaats en jaar van uitgave

Roosendaal, 2021

Copyright

2021. Alle rechten voorbehouden aan de uitgever (Erfgoedcentrum Tongerlohuys). Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, in welke vorm en op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tongerlohuys

Het verhaal van Roosendaal

Tongerlohuys / Historisch Informatiepunt Roosendaal

Roosendaal